

АЛАТАУ Ардагері

alm_obl_ardager@mail.ru

Алматы облыстық қоғамдық-саяси газеті

№46 (159) 27 қазан 2026 жыл

● КОНФЕССИЯРАЛЫҚ КЕЛІСІМ

Қазақстанның қоғамдық дамуындағы маңызды басымдықтардың бірі – конфессияаралық келісімді сақтау, дінарылық татулықты нығайту және қоғамдағы рухани тұрақтылықты қамтамасыз ету. Әртүрлі этнос пен діни сенім өкілдері бір шаңырақ астында өмір сүріп жатқан еліміз үшін өзара құрмет, түсіністік пен ынтымақтастықтың маңызы зор. Өйткені бейбітшілік пен бірлік – ел дамуының берік негізі, ал рухани келісім – қоғамның ішкі тұтастығын сақтайтын басты құндылықтардың бірі.

Осы бағытта Алматы облысында да конфессияаралық келісімді нығай-

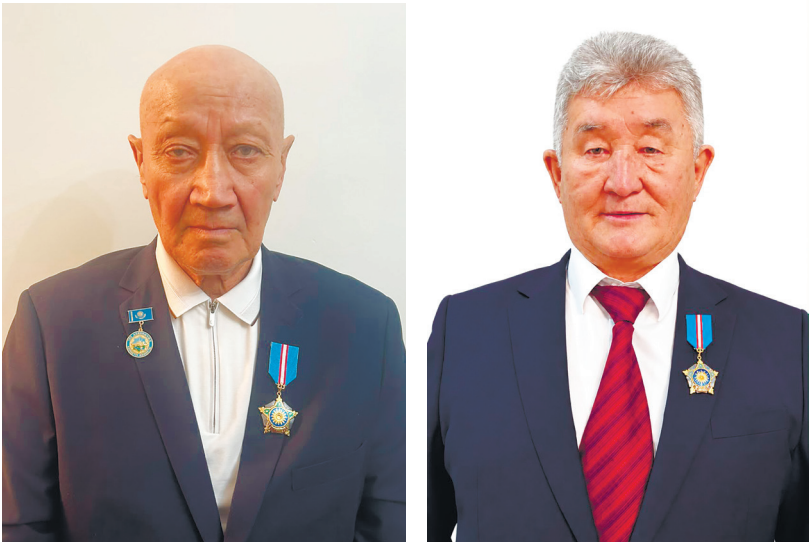
ҚОҒАМ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫНЫҢ КЕПІЛІ

туға, діни сенім бостандығын құрметтеуге, дәстүрлі рухани құндылықтарды дәріптеуге және қоғамда өзара сенім мәдениетін қалыптастыруға ерекше мән беріледі. Діни бірлестіктер арасындағы өзара түсіністік пен қоғамдық ұйымдардың белсенділігі, сондай-ақ өскелең ұрпаққа толеранттылық пен адамгершілік қағидаттарын сіңіру жұмыстары өмірдегі рухани тұрақтылықты қамтамасыз етудің маңызды тетіктері болып саналады. Басты мақсат – діни алауыздыққа жол бермей, татулықты түеткен, бірлігі бекем әрі рухани құндылықтары берік қоғам қалыптастыру. Осы мәселе төңірегінде біз Алматы облысы Дін істері басқармасының басшысы КӨШЕКЕ Ерғали Ақылбекұлымен әңгімелескен едік.

(Жалғасы 2-бетте)

ЖАҒЫМДЫ ЖАҒАЛЫҚ

ҚҰТТЫҚТАЙМЫЗ!

Қазақстан Республикасы Президенті Қ. Тоқаевтың Жарлығымен Республика. Күні мерекесі қарсаңында Іле аудандық ардагерлер кеңесінің төрағасы Алматы облысының Құрметті азаматы Әмзе Әлдибекұлы Исаев «Құрмет» орденімен мапатталды

Қазақстан Республикасы Президенті Қ. Тоқаевтың Жарлығымен Республика. Күні мерекесі мерекесі қарсаңында Еңбекшіқазақ аудандық ардагерлер кеңесінің төрағасы, Еңбекшіқазақ ауданының Құрметті азаматы Мықыбаев Жұман Сембайұлы «Құрмет» орденімен марапатталды.

Жоғары мемлекеттік марапаттарыңыз құтты болсын ардақты азаматтар!

БАСПАСӨЗ-2027

Құрметті Оқырман!

Республика ардагерлерінің тыныс-тіршілігін, жас ұрпақты отансүйгіштікке, саямандылыққа, имандылық пен ибалыққа тәрбиелеу бағытындағы жүзеге асырған іс-шараларын баспасөз бетінде кеңінен насихаттайтын «Алатау ардагері» газетіне жазылу басталды. Ардагерлердің төл басылымына қолдау көрсетеміз десеңіздер «Алатау ардагері» газетіне жазылыңыз!

Бір жылға жазылу бағасы
ауыл тұрғындары үшін **7171,52 теңге**
қала тұрғындары үшін **7432,04 теңге**

Алты айға жазылу бағасы -
ауыл тұрғындары үшін **3585,76 теңге**
қала тұрғындары үшін **3716,02 теңге**

Индексі: **65472**

● 29-ҚАРАША ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘСЛИХАТТАРЫНЫҢ САЙЛАУЫ

Ақпараттық хабарлама

Алматы облысы мәслихаттарының депутаттығына кандидаттарға баспасөз бетінен орын беру туралы Алматы облыстық «Алатау ардагері» қоғамдық-саяси газеті мен Ardageruni.kz сайтына ұсыну тәртібі мен төлем мөлшері туралы шарттары:

«Ардагерлер ұйымы» РҚБ Алматы облыстық филиалы (бұдан әрі – қоғамдық ұйым) – «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына сәйкес «www. Ardageruni.kz» сайтының және облыстық «Алатау ардагері» қоғамдық-саяси газетінің (бұдан әрі – жарияланым алаңы) меншік иесі. Алматы облысы мәслихаттарының сайлауы бойынша кандидаттардың сайлауалды үгіт материалдарын (бұдан әрі – үгіт материалдары) орналастыру үшін төлем мөлшері, жарияланым алаңын берудің шарттары мен тәртібі туралы хабарлайды.

Алматы облысы мәслихаттарының депутаттарын сайлауы бойынша кандидаттардың сайлауалды үгіті 2026 жылғы 1 қарашада жергілікті уақытпен сағат 18:00 ден кейін басталады және 2026 жылғы 27 қарашада жергілікті сағат 00.00-де аяқталады, осылайша үгіт материалдарын жарияланым алаңында орналастыру белгіленген мерзімде жүзеге асырылады.

«Ардагерлер ұйымы» РҚБ Алматы облыстық филиалының жазбаша өтінішпен, Қоғамдық ұйым мен Кандидат арасында немесе Кандидаттың уәкілетті өкілімен жасалған шарт негізінде баспа алаңын береді. Үгіт материалдарының саны мен орналастыру мерзімі Кандидаттың немесе оның уәкілетті өкілінің жазбаша өтінішінде көрсетіледі, кейін олар шартта белгіленеді.

Өтініш әрбір жазбаша өтінішке реттік нөмірі мен өтінімнің қабылданған күнін беру арқылы кезектілік тәртібімен Кандидаттардың өтініштерін тіркеу журналында тіркеледі.

Жазбаша өтінішке келесі құжаттарды қоса беру қажет:

1. Кандидаттың тіркелгенін растайтын құжаттың көшірмесі;
2. Кандидат өкілінің өкілеттіктерін растайтын құжаттың көшірмесі;
3. Өтініш беруші тұлғаның жеке куәлігінің көшірмесі;
4. Шарт жасасуға тұлғаның өкілеттігін растайтын құжаттар.

Кандидаттардың үгіт материалдарын жарияланым алаңында орналастыру тәртібі жазбаша өтініштерді қабылдау тәртібімен немесе өтініштер бір мезгілде түскен жағдайда жеребе бойынша белгіленеді. Жеребе тарту тәртібі мен шарттарын Қоғам-

дық ұйым белгілейді.

Үгіт материалдары Қоғамдық ұйымға орналастыру күніне дейін 1 (бір) жұмыс күнінен кешіктірмей ұсынылады. Үгіт материалдарында қаржыландыру көздері туралы көрнекі ақпарат және ақпаратты берген тұлғаның аты-жөні көрсетілуі тиіс.

Үгіт материалдарын ұсынған кандидаттар олардың мазмұнының Қазақстан Республикасы заңнамасының, оның ішінде авторлық және сабақтас құқықтар саласындағы заңнама талаптарына сәйкестігі үшін дербес жауапты болады.

Осы ақпараттық хабарламада көрсетілген шарттар мен тәртіп бұзылған жағдайда, сондай-ақ тиісті келісімнің талаптары орындалмаса, Наукандық материалдарды жарияланым алаңында орналастыру жүзеге асырылмайды әрі жойылады немесе бұзушылық анықталғанға дейін тоқтатыла тұрады.

Қоғамдық ұйым үгіт материалдарында конституциялық құрылысты күштеп өзгерту, республиканың тұтастығын бұзу, мемлекеттің қауіпсіздігіне нұқсан келтіру, әлеуметтік, нәсілдік, ұлттық, діни, таптық және рулық араздықты қоздыру идеялары болса, орналастырудан бас тартуға құқылы. Өшпенділік, қатыгездік пен зорлық-зомбылыққа негізделген, заңда көзделмеген әскерилендірілген құрылымдар құру, егер оларда Қазақстан Республикасының Президентігіне басқа кандидаттардың арнамысына, қадір-қасиетіне немесе іскерлік беделіне нұқсан келтіруі мүмкін мәліметтер болса, жарияланымнан бас тартады.

Осы ақпараттық хабарламада көрсетілген жарияланым алаңын беру шарттары мен тәртібі Қазақстан Республикасының уәкілетті органдарының талаптарына сәйкес түзетілуі мүмкін.

Наукан материалдарын «www. Ardageruni.kz» сайтында және облыстық «Алатау ардагері» қоғамдық-саяси газетінде орналастыру тәулік бойы, аптасына 7 күн жүргізіледі. Тарту Алматы облысы аймағында жүзеге асырылады.

Облыстық «Алатау ардагері» қоғамдық-саяси газеті аптасына 1 рет жұма күндері 4 бет болып шығады. Апталық тиражы 4400 дана. Газет бетіндегі материалдар сайт және әлеуметтік желідегі парақшалары арқылы кеңінен таратылады.

Жарияланым алаңында үгіт матери-

Алматы облысы, Іле ауданының мәслихат депутаттарына баспасөз бетінен Аорын беру туралы Алматы облыстық «Алатау ардагері» қоғамдық-саяси газеті мен Ardageruni.kz сайтына ұсыну тәртібі мен төлем мөлшері туралы шарттары:

«Ардагерлер ұйымы» РҚБ Алматы облыстық филиалы (бұдан әрі – қоғамдық ұйым) – «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына сәйкес «www. Ardageruni.kz» сайтының және облыстық «Алатау ардагері» қоғамдық-саяси газетінің (бұдан әрі – жарияланым алаңы) меншік иесі. Алматы облыстық, Іле аудандық мәслихаттарының сайлауы бойынша кандидаттардың сайлауалды үгіт-насихат материалдарын (бұдан әрі – үгіт материалдары) орналастыру үшін төлем мөлшері, жарияланым алаңын берудің шарттары мен тәртібі туралы хабарлайды.

Алматы облыстық, Іле аудандық мәслихаттарының сайлауы бойынша кандидаттардың сайлауалды үгіті 2026 жылғы 1 қарашада жергілікті уақытпен сағат 18:00 ден кейін басталады және 2026 жылғы 27 қарашада жергілікті сағат 00.00-де аяқталады, Осылайша үгіт материалдарын жарияланым алаңында орналастыру белгіленген мерзімде жүзеге асырылады.

«Ардагерлер ұйымы» РҚБ Алматы облыстық филиалының жазбаша өтінішпен, Қоғамдық ұйым мен Үміткер арасында немесе Үміткердің уәкілетті өкілімен жасалған шарт негізінде баспа алаңын береді. Үгіт материалдарының саны мен орналастыру мерзімі Кандидаттың немесе оның уәкілетті өкілінің жазбаша өтінішінде көрсетіледі, кейін олар шартта белгіленеді.

Өтініш әрбір жазбаша өтінішке реттік нөмірі мен өтінімнің қабылданған күнін беру арқылы кезектілік тәртібімен Кандидаттардың өтініштерін тіркеу журналында тіркеледі.

Жазбаша өтінішке келесі құжаттарды қоса беру қажет:

1. Кандидаттың тіркелгенін растайтын құжаттың көшірмесі;
2. Кандидат өкілінің өкілеттіктерін растайтын құжаттың көшірмесі;
3. Өтініш беруші тұлғаның жеке куәлігінің көшірмесі;
4. Шарт жасасуға тұлғаның өкілеттігін растайтын құжаттар.

Кандидаттардың үгіт материалдарын жарияланым алаңында орналастыру тәртібі жазбаша өтініштерді қабылдау тәртібімен немесе өтініштер бір мезгілде түскен жағдайда жеребе бойынша белгіленеді. Же-

ребе тарту тәртібі мен шарттарын Қоғамдық ұйым белгілейді.

Үгіт материалдары Қоғамдық ұйымға орналастыру күніне дейін 1 (бір) жұмыс күнінен кешіктірмей ұсынылады. Үгіт материалдарында қаржыландыру көздері туралы көрнекі ақпарат және ақпаратты берген тұлғаның аты-жөні көрсетілуі тиіс.

Үгіт материалдарын ұсынған кандидаттар олардың мазмұнының Қазақстан Республикасы заңнамасының, оның ішінде авторлық және сабақтас құқықтар саласындағы заңнама талаптарына сәйкестігі үшін дербес жауапты болады.

Осы ақпараттық хабарламада көрсетілген шарттар мен тәртіп бұзылған жағдайда, сондай-ақ тиісті келісімнің талаптары орындалмаса, Наукандық материалдарды жарияланым алаңында орналастыру жүзеге асырылмайды әрі жойылады немесе бұзушылық анықталғанға дейін тоқтатыла тұрады.

Қоғамдық ұйым үгіт материалдарында конституциялық құрылысты күштеп өзгерту, республиканың тұтастығын бұзу, мемлекеттің қауіпсіздігіне нұқсан келтіру, әлеуметтік, нәсілдік, ұлттық, діни, таптық және рулық араздықты қоздыру идеялары болса, орналастырудан бас тартуға құқылы. Өшпенділік, қатыгездік пен зорлық-зомбылыққа негізделген, заңда көзделмеген әскерилендірілген құрылымдар құру, егер оларда Қазақстан Республикасының Президентігіне басқа кандидаттардың арнамысына, қадір-қасиетіне немесе іскерлік беделіне нұқсан келтіруі мүмкін мәліметтер болса, жарияланымнан бас тартады.

Осы ақпараттық хабарламада көрсетілген жарияланым алаңын беру шарттары мен тәртібі Қазақстан Республикасының уәкілетті органдарының талаптарына сәйкес түзетілуі мүмкін.

Наукан материалдарын «www. Ardageruni.kz» сайтында және облыстық «Алатау ардагері» қоғамдық-саяси газетінде орналастыру тәулік бойы, аптасына 7 күн жүргізіледі. Тарту Алматы облысы аймағында жүзеге асырылады.

Облыстық «Алатау ардагері» қоғамдық-саяси газеті аптасына 1 рет жұма күндері 4 бет болып шығады. Апталық тиражы 4400 дана. Газет бетіндегі материалдар сайт және әлеуметтік желідегі парақшалары арқылы кеңінен таратылады.

алдарын орналастыру бағасы: (ҚҚС қоса есептегенде):

Газетке дайын мақала орналастыру – 1 шаршы сантиметрі үшін - 350 теңге (газеттің барлық беттеріне).

Газетке дайын жарнамалық модуль орналастыру – 1 шаршы сантиметрі үшін - 500 теңге (газеттің барлық беттеріне).

Имидждік материалдар дайындау - 30 000 тг.

«Ardageruni.kz» сайтын тұрақты түрде 2000 - 4000 адам күнделікті қарап отырады.

1 айлық қаралымы 20000-40000 адам.

«Ardageruni.kz» сайтына орналастыру төлемәкысы мен төлеу тәртібі:

Жарнамалық банерлер:

- 1) 700*100 px 7 000 тг/ тәулігіне.
- 2) 310*325 px 5 000 тг/тәулігіне.
- 3) 310*52 px 3 000 тг/тәулігіне.
- 6) 699*140 px 5 000 тг/тәулігіне.

Сайтта дайын PR материалды орналастыру - 120 000 теңге. (3000 белгі және 5 суретке дейін).

Сайтта PR материалды дайындау және орналастыру - 170 000 теңге. (3000 белгі және 5 суретке дейін).

Рұқсат етілген белгі көлемінен асқан жағдайда қосымша төленеді.

1 белгі бағасы - 60 теңге.

Наукандық материалдарды жарияланым алаңында орналастыруға жасалған шарт бойынша төлем Қоғамдық ұйымның жұмысты орындалғаны туралы акті мен шот-фактура жасалған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде жүзеге асырылады.

Алматы облысы мәслихаттары депутаттығына кандидаттардың үгіт материалдарын жарияланым алаңында орналастыруға жазбаша өтініштерді Қоғамдық ұйым тіркелген үміткерлерді демалыс және мереке күндерін қоспағанда, 2026 жылғы 1 қарашадан бастап 2026 жылғы 27 қарашаны қоса алғанда, мына мекенжай бойынша қабылдайды: Алматы облысы, Қонаев қаласы, Жамбыл көшесі 13/1, «Алатау ардагері» газеті, тел.: 87052206885, 87017821108 alm_obl_ardager@mail.ru. Күн сайын, жұмыс күндері, сағат 09:00-ден 18:00-ге дейін қабылданады.

Факсимильдік және интернет байланысы арқылы жазбаша өтініштер қабылданбайды.

Барлық материалдар «Төленген материал» белгісімен бірге жүреді.

Е.ТҰРЫМБЕТОВ,
«Ардагерлер ұйымы» РҚБ Алматы облыстық филиалының төрағасы

Жарияланым алаңында үгіт-насихат материалдарын орналастыру бағасы: (ҚҚС қоса есептегенде):

Газетке дайын мақала орналастыру – 1 шаршы сантиметрі үшін - 250 теңге (газеттің барлық беттеріне).

Газетке дайын жарнамалық модуль орналастыру – 1 шаршы сантиметрі үшін - 400 теңге (газеттің барлық беттеріне).

Имидждік материалдар дайындау 20 000 тг.

«Ardageruni.kz» сайтын тұрақты түрде 2000 - 4000 адам күнделікті қарап отырады.

1 айлық қаралымы 20000-40000 адам.

«Ardageruni.kz» сайтына орналастыру төлемәкысы мен төлеу тәртібі:

Жарнамалық банерлер:

- 1) 700*100 px 7 000 тг/ тәулігіне.
- 2) 310*325 px 5 000 тг/тәулігіне.
- 5) 767*151 px 7 000 тг/тәулігіне.
- 3) 310*52 px 3 000 тг/тәулігіне.
- 6) 699*140 px 5 000 тг/тәулігіне.

Сайтта дайын PR материалды орналастыру - 100 000 теңге. (3000 белгі және 5 суретке дейін).

Сайтта PR материалды дайындау және орналастыру - 150 000 теңге. (3000 белгі және 5 суретке дейін).

Рұқсат етілген белгі көлемінен асқан жағдайда қосымша төленеді.

1 белгі бағасы - 50 теңге.

Наукандық материалдарды жарияланым алаңында орналастыруға жасалған шарт бойынша төлем Қоғамдық ұйымның жұмысты орындалғаны туралы акті мен шот-фактура жасалған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде жүзеге асырылады.

Алматы облыстық Іле аудандық мәслихатына кандидаттардың үгіт материалдарын жарияланым алаңында орналастыруға жазбаша өтініштерді Қоғамдық ұйым тіркелген кандидаттардан демалыс және мереке күндерін қоспағанда, 2026 жылғы 1 қарашадан бастап 2026 жылғы 27 қарашаны қоса алғанда, мына мекенжай бойынша қабылдайды: Алматы облысы, Қонаев қаласы, Жамбыл көшесі 13/1, «Алатау ардагері» газеті, тел.: 87052206885, 87017821108 alm_obl_ardager@mail.ru. Күн сайын, жұмыс күндері, сағат 09:00-ден 18:00-ге дейін қабылданады.

Факсимильдік және интернет байланысы арқылы жазбаша өтініштер қабылданбайды.

Барлық материалдар «Төленген материал» белгісімен бірге жүреді.

Е.ТҰРЫМБЕТОВ,
«Ардагерлер ұйымы» РҚБ Алматы облыстық филиалының төрағасы

● КОНФЕССИЯАРАЛЫҚ КЕЛІСІМ

Қоғам тұрақтылығының кенілі

(Жалғасы. Басы 1-бетте)

Сұрақ: – Алматы облысында діни тұрақтылықты қамтамасыз ету және конфессияаралық келісімді нығайту бағытында қандай жұмыстар жүргізілуде?
Жауап: – Алматы облысында діни тұрақтылықты қамтамасыз ету, конфессияаралық келісімді нығайту және қоғамдағы өзара құрмет пен бірлікті сақтау мемлекеттік саясаттың маңызды бағыттарының бірі болып қабылады. Осы мақсатта облыстық Дін істері басқармасы тарапынан кешенді шаралар жүзеге асырылуда.

Басқарманың негізгі міндеттері – тұрғындардың діни сауаттылығын арттыру, деструктивті діни идеологияның алдын алу, діни бірлестіктермен сындарлы диалог орнату және дін саласындағы заңнама талаптарының сақталуын қамтамасыз ету. Бұл бағыттағы жұмыстар ақпараттық-түсіндіру іс-шараларын ұйымдастыру, діни бірлестіктермен өзара іс-қимылды дамыту, интернет кеңістігіне мониторинг жүргізу және мәдени-танымдық кездесулер өткізу арқылы жүйелі түрде іске асырылып келеді.

Сұрақ: – Өңірдегі діни ахуалға тоқталып өтсеңіз. Қазіргі таңда, облыста қанша діни бірлестік қызмет атқарады?
Жауап: – Бүгінде Алматы облысында 11 конфессияға тиесілі 440 діни бірлестік қызмет атқарады. Өңір аумағында 438 ғибадат үйі жұмыс істейді, ал дін қызметкерлерінің жалпы саны 721 адамды құрайды. Сонымен қатар, облыста «Үшқоңыр» медресе-колледжі мен «Нұр-Мұбарак» университетінің дайындық курсы қызмет көрсетеді.

Осындай сан алуан діни ортада конфессияаралық татулықты сақтау, түрлі діни дәстүрлерге құрметпен қарау және ортақ құндылықтарды дәріптеу ерекше маңызға ие. Сондықтан басқарма жұмысының ба-

сым бағыттарының бірі – діни бірлестіктер арасында өзара түсіністік пен сенімді нығайту, қоғамдағы тұрақтылық пен келісім мәдениетін дамыту.

Сұрақ – Конфессияаралық келісімді нығайту мақсатында діни бірлестіктермен қандай жұмыстар жүргізілуде?
Жауап: – Облыста конфессияаралық келісімді нығайту, діни бірлестіктер өкілдері арасындағы өзара түсіністік пен ынтымақтастықты дамыту бағытында жүйелі жұмыстар жүргізілуде. Осы мақсатта Діни бірлестіктер көшбасшылары клубының қызметі аясында түрлі конфессия өкілдерінің басын қосатын рухани-танымдық, мәдени және спорттық іс-шаралар ұйымдастырылуда.

2026 жылы клуб аясында барлығы 5 іс-шара өткізіліп, қатысушылардың өзара пікір алмасуына, ортақ құндылықтарды дәріптеуіне және достық қарым-қатынастарын нығайтуына мүмкіндік жасалды.

Аталған жұмыстар қоғамдағы бірлік пен татулықты сақтау, діни конфессиялар арасындағы ашық диалогты дамыту және өзара сыйластықты қалыптастыруға бағытталған. Жыл соңына дейін осы бағыттағы жұмыстарды жалғастыру мақсатында тағы 2 іс-шара өткізу жоспарланып отыр.

Сұрақ: – Тұрғындардың діни сауаттылығын арттыру және деструктивті діни идеологияның алдын алу бағытында қандай нәтижелер бар?

Жауап: – Тұрғындардың діни сауаттылығын арттыру – діни тұрақтылықты қамтамасыз етудің негізгі тетіктерінің бірі. Осы бағытта облыстық ақпараттық-түсіндіру тобы тұрақты жұмыс жүргізіп келеді.

2026 жылдың басынан бері өңір тұрғындары арасында 687 ақпараттық-түсіндіру іс-шарасы өткізіліп, оған 37 578 адам қамтылды. Бұл көрсеткіш халықпен тікелей байла-

ныстың жүйелі жүргізіліп жатқанын көрсетеді.

Сонымен қатар, ақпараттық-түсіндіру жұмыстарының сапасы мен тиімділігін арттыруға ерекше назар аударылуда. Биыл облыстық ақпараттық-түсіндіру тобының құрамы жаңартылып, мамандардың кәсіби әлеуетін нығайтуға басымдық берілді. Қазіргі уақытта топ құрамында 31 маман бар. Олардың қатарында дінтанушылар, исламтанушылар, теологтар, PhD докторлары, психологтар, әлеуметтанушылар, тарихшылар, білім беру, мәдениет және спорт саласының мамандары, сондай-ақ қоғам өкілдері бар.

Мамандардың осындай көпсалалы құрамы діни мәселелерді теологиялық тұрғыдан ғана емес, психологиялық, әлеуметтік және тарихи қырларынан да қарастыруға мүмкіндік береді. Нәтижесінде тұрғындардың сұрақтарына жан-жақты жауап беріліп, деструктивті идеологияның алдын алуға бағытталған жұмыстың мазмұны жетілдірілуде.

Сұрақ: – Қазіргі таңда интернет кеңістігіндегі діни мазмұндағы ақпараттарды бақылау мәселесі де өзекті. Бұл бағытта қандай шаралар қабылдануда?

Жауап: – Қазіргі цифрлық дәуірде интернет кеңістігінде таралатын заңсыз ақпараттың алдын алу және оған уақтылы ден қою маңызды міндеттердің бірі болып отыр. Осыған байланысты облыста интернет-ресурстарға тұрақты мониторинг жүргізіліп, заңсыз мазмұн белгілері бар материалдар анықталып, оларға құқықтық баға беру жұмыстары атқарылуда.

Есептік кезеңде заңсыз ақпарат белгілері бар 539 интернет-сілтеме анықталды. Ақпаратты талдау орталығының сараптамасы нәтижесінде олардың 337-сі Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына қайшы деп танылып, бұғаттау рәсімдері жүргізілуде.

Бұл ретте интернет кеңістігіндегі мониторингтің мақсаты заңсыз ақпаратты анықтаумен ғана шектелмейді. Сонымен қатар азаматтардың ақпараттық және діни сауаттылығын арттыру, күмәнді ақпаратты ажырата білу дағдыларын қалыптастыру және қоғамның ақпараттық қауіпсіздігін нығайту да маңызды мәнге ие.

Сұрақ: – Дін саласындағы заңнама талаптарының сақталуын қамтамасыз ету бағытында қандай жұмыстар жүргізіліп жатыр?

Жауап: – Дін саласындағы заңнама талаптарының сақталуы-қоғамдық тұрақтылық пен азаматтардың құқықтарын қорғаудың маңызды шарттарының бірі. Осы бағытта құқық бұзушылықтардың алдын алу, заң талаптарын түсіндіру және анықталған фактілер бойынша тиісті шаралар қабылдау жұмыстары жүйелі түрде жүргізілуде.

2026 жылдың басынан бері дін саласына қатысты 34 құқық бұзушылық фактісі анықталып, 6 факті бойынша әкімшілік хаттамалар толтырылды.

Сонымен қатар, интернет кеңістігіндегі заңсыз миссионерлік қызмет белгілеріне қатысты 10 тұлғамен жұмыс жүргізілді. Оның ішінде екі азаматқа қатысты Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің 174-бабы бойынша қылмыстық іс қозғалып, жеті тұлға әкімшілік жауапкершілікке тартылды. Бір азаматпен профилактикалық және түсіндіру жұмыстары жүргізілді.

Аталған шаралардың барлығы дін саласындағы заңдылықты қамтамасыз етуге, құқық бұзушылықтардың алдын алуға және азаматтардың құқықтық сауаттылығын арттыруға бағытталған. Бұл ретте заң талаптарын түсіндіру мен профилактикалық жұмыстарды қатар жүргізу маңызды.

Сұрақ: – Алдағы кезеңде конфессияаралық келісім мен рухани тұрақтылықты нығайту бағытында қандай

басымдықтарға назар аударылады?

Жауап: – Алдағы уақытта да өңірдегі діни тұрақтылықты сақтау, конфессияаралық келісімді нығайту және тұрғындардың діни сауаттылығын арттыру бағытындағы жұмыстар жалғасын табады.

Басты назар діни бірлестіктермен өзара іс-қимылды дамытуға, діни бірлестіктер көшбасшылары клубының жұмысын жандандыруға, ақпараттық-түсіндіру іс-шараларының сапасын арттыруға және интернет кеңістігіндегі заңсыз ақпараттың алдын алуға аударылады.

Сонымен қатар, қоғамда өзара құрмет, толеранттылық және жауапкершілік қағидағтарын орнықтыру маңызды. Бұл бағыттағы жұмыстар мемлекеттік органдардың, діни бірлестіктердің және азаматтық қоғам өкілдерінің бірлескен іс-қимылы арқылы нәтижелі жүзеге асады.

Сұрақ: – Сұхбаттымызды қорытындылай келе, конфессияаралық келісімнің қоғам үшін маңызын атап өтсеңіз.

Жауап: – Қоғамдағы бейбітшілік пен келісім – тұрақты дамудың негізгі алғышарттарының бірі. Түрлі конфессия өкілдерінің өзара сыйластығы, ортақ құндылықтарды құрметтеуі және сындарлы диалогқа дайын болуы қоғамдық бірлікті нығайтуға ықпал етеді.

Алматы облысының Дін істері басқармасы діни тұрақтылықты қамтамасыз етуді тек бақылау және құқықтық шаралармен шектемей, өзара диалогты дамыту, рухани құндылықтарды дәріптеу және қоғамдағы сенімді нығайту арқылы кешенді түрде жүзеге асырып келеді.

Біздің басты мақсатымыз-өңірдегі конфессияаралық татулықты сақтау, тұрғындардың діни сауаттылығын арттыру және қоғамда бейбітшілік пен өзара құрмет қағидағтарын орнықтыру. Бұл-баршамызға ортақ жауапкершілік әрі тұрақты қоғам қалыптастыру жолындағы маңызды міндет.

Әңгімелескен
Зарыққан ЕСІЛБАЕВ.

● МЕРЕЙ БИІГІНДЕ

Құрметке боленген жан

Қарадаланың баурайында, Үйсін таулары етегінің тума табиғатына тамсанып туып өскен жандар, қоғам қайраткері , Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі Нұрлан Оразалин мен атақты «Сары бидай» өлеңінің авторы, Қазақстанның мәдениет қайраткері Жақсылық Мырқаев сияқты қазақ елінің болмысы, ұлттық ұйтқысы болған майталман жандарының өмір кешкен кең ортасында 1961 жылы 1-қарашада Ұйғыр ауданы Үлкен Дихан ауылында дүниеге келген.

«Алматы жолдары» ЖШС басшысы, «Қазақстан Республикасының Құрметті жолшысы» төсбелгісі мен «Еңбек ардагері» медалінің иегері, Ұйғыр ауданының Құрметті азаматы Жакулин Жасұзақұлы бүгінде мерейлі 65 жасқа толып отыр.

Өзі ісіне алғыр, бастаған ісін аяқсыз қалдырмайтын, жауапкершілігі мол, «жоқ болмайды» дегенді айта алмайтын, түсінбегенін танып білмейінше тыныш таппайтын зерек бала Жакулин 1969 жылы Үлкен Дихан 8 жылдық мектебінің табалдырығын аттады. Қанатын кең сермеген сайын қыранның алысқа ұшатыны сияқты, алғыр да қа-

білетті, өз ісіне тиянақты жас мектеп қабырғасына келген соң тіпті қанааттанып, әріп бен санауды үйреніп, сыныптастарының алды болды. Одан ары қарай 9-10 шы сыныпты Талғар қаласындағы Сәкен Сейфулин атындағы мектепте жалғастырды.

Жакулин Жасұзақұлы ең алғашқы еңбек жолын 1979 жылы Жол құрлыс бөлімінде қарапайым жұмысшы болып бастады. 1980-1982 жылдары Кеңес әскері қатарында Отан алдындағы азаматтық борышын Белорусияның Брест қаласында өтеп келді. Өскемен жол құрылыс институтының Алматы қаласындағы жал-

пы техникалық факультетіне оқуға түсіп, 1987 жылы «Инженер құрылысшы» мамандығы бойынша бітіріп шығады. Институт жолдамасымен Ұйғыр аудандық жол бөлімшесінде қарапайым жұмысшыдан мекеме басшысы деңгейіне дейін көтерілді. 2000-2008 жылдары «Алматы жолдары» ЖШС жол мастері болса, 2008 жылдан бүгінгі күнге дейін сол мекемені басқарып келеді. Өзі басшылық етіп отырған осы салада аудан, облыс экономикасының өсуіне, әлеуметтік-экономикалық әлеуетін арттыруда өз үлесін бір кісідей қосқан оның еңбегін қалай айтсақ та мақтауға тұрарлық.

«Әлемнің әміршісі-еңбек, еңбек

бәрін жеңбек» деген аталы сөз бекер айтылмаса керек-ті. Мына дөңгеленген дүниеде жұмыр басты пенденің абройын асқақтатып, мәртебесін биікке көтеретін де, маңдайын жарқырататын да жалғыз құдірет - ол еңбек. Еңбек адамы еңбегімен қандай ортада болса да сыйлы болатыны белгілі. Өйткені адал еңбекпен төгілген тер түбінде өз жемісін берері хақ. Осындай жемісті еңбек еткен Жакулин Жасұзақұлы кез келген құрметке лайық, әрбір ісі-өнеге, кейінгі буынға үлгі, отбасында асыл жар, асқар тау. Балаларының анасы Баян Құланбаева екеуі екі бала тәрбиелеп өсіріп, ұлды ұяға қызды қияға қондырды. Бүгінде олар сегіз немере сүйіп отырған ұлағатты абзал жандар. Ұлы Саят-әскери қызметкер, отбасылы, бес баланың әкесі, қызы Еңлік- жоғары білімді маман, отбасылы үш баланың анасы.

Жакулин Жасұзақұлы ұзақ жылдар еткен еңбегі ескерусіз қалған емес, 2011 жылы «ҚР Тәуелсіздігіне 20 жыл» мерекелік медалімен, 2015 жылы ҚР Конституциясына 20 жыл» мерекелік медалімен, 2024 жылы «Махамбет атындағы сыйлықтың» иегері, аудан және облыс әкімдерінің алғыс, мақтау хатымен марапатталған. Ауданның құрметті азаматы. Бүгінгі күнде аудандағы қоғамдық кеңес мүшесі, еңбек ардагері. Ұйымдастыру жұмыстарында белсенділік танытып әр жыл сайын «Алатау ардагері» газетіне жазылу науқанына 10 ардагер азаматтарға көмек қолын созып келеді.

Осындай жанды алпыс бес жасқа толуымен аудандық ардагерлер ұйымы мүшелері шын жүректен құттықтай отырып, оған зор денсаулық, қажымас қайрат, толағай табыс, отбасы бақыты және қажырлы еңбегімен ел құрметіне бөлене беруіне тілектестік білдіреді.

Өз тілшімізден.

● АЗАМАТ ТУРАЛЫ АЗДАҒАН СӨЗ

Ұйқасұлы Диканбай – өмірін адал еңбекпен өрнектеп, тағдырдың талай сынағынан сүрінбей өткен, ел құрметіне бөленген ардақты азамат.

ТЫЛ АРДАГЕРІ, ЕҢБЕК МАЙТАЛМАНЫ

Оның өмір жолы XX ғасырдың килы кезендерімен тұспа-тұс келді. Өулеттің тағдыры да сол заманның ауыртпалығымен астасып жатты. 1928 жылы ата-анасы Ақтөбе облысы, Байғанин ауданында өмір сүріп, тұрмыс кешкен.

(Жалғасы 4-бетте)

ВОЗРАСТ НЕ ПОМЕХА

Самодетельный театр ветеранов создаётся на базе центра активного долголетия

С начала текущего года филиал Центра активного долголетия (ЦАД) в селе Отеген Батыр проделал огромную работу. Сегодня здесь действуют десять направлений активности, работают психолог и медицинская сестра. Но недавнее появление бесплатных курсов «Актёрское мастерство» под руководством консультанта Зауре Аккасовой подарило подопечным центра по-настоящему уникальный шанс - выйти на театральную сцену и раскрыть новые грани своего таланта.

В День пожилых людей в Центре состоялась громкая премьера - комедия в двух актах «Кемпірлер көтерілісі» («Восстание старушек»).

Режиссёр-постановщик Зауре Аккасова поделилась историей создания коллектива:

«Из 10 действующих в области центров активного долголетия ни в одном до этого момента не было самостоятельной театральной группы. По первой профессии я театральная актриса, имею опыт работы на сцене и в кино. Мне очень захотелось применить эти навыки в работе с людьми старшего поколения, помочь им поверить в себя. Наш

первый шаг получился удачным, и я верю, что впереди нас ждёт ещё много ярких проектов!»

Интернет вместо «бата» и «охота» на дедушек

Сюжет комедии актуален и злободневен. В ауле почти не осталось стариков, и на праздниках за дастаханом некому дать традиционное благословение - бата. Дошло до того, что текст читают с экрана смартфона через интернет. Вдобавок в селе появляются две городские «охотницы», решившие прибрать к рукам двух последних оставшихся аскалов. Главная героиня Злиха экстренно собирает местных апашек, чтобы заставить

сельского акима защитить аташек и не пускать городских чужачек в аул.

За курьёзным и лёгким сюжетом скрывается глубокий воспитательный смысл. Спектакль заставляет задуматься о семейных ценностях, уважении к традициям, преемственности поколений и важности активной жизненной позиции в любом возрасте.

Сцена как лучшее лекарство

Подготовка к спектаклю стала для ветеранов не просто развлечением, а мощным стимулом для поддержания здоровья. Заучивание текста, развитие сценической речи, тренировка концентрации внимания, координация движе-

ний и пластика - всё это прекрасно поддерживает умственную активность и память людей старшего поколения.

Интересная деталь: чтобы актёрам-дебютантам было легче ориентироваться и вживаться в роли, имена персонажей на сцене полностью совпали с именами самих участников.

После коротких, но интенсивных репетиций артисты вышли к публике и блестяще справились со своей задачей. Свои первые аплодисменты под искренние овации зала получили: Клара Жумаханова, Сауле Ботабаева, Муратхан Садыков, Канымхан Сейдахметова, Раушан Дуйсембаева, Айгуль Абишева, Злиха Нарбекова, Перизат Кожасева, Рамазан Елешев, Айша Ерназарова, Нурбек Канапьянов и Кульсара Комешева.

Взгляд в будущее: району нужен народный театр

Премьера показала колоссальную востребованность таких инициатив. Сразу после показа интерес к работе Центра активного долголетия резко вырос - увеличилось число пожилых людей, желающих записаться на кружки.

Учитывая горящие глаза артистов и первый успех, можно смело утверждать: у филиала Илийского района есть все перспективы для создания полноценного театра ветеранов.

Конечно, для этого коллективу необходимы соответствующие условия: постоянное помещение для репетиций, пространство для хранения костюмов и реквизита, а также возможность регулярно давать показы для жителей района. Создание такого театра вывело бы культурную жизнь района на новый уровень, объединив мудрость старшего поколения и силу искусства.

Как говорил великий режиссёр Константин Станиславский: «Театр - искусство прекрасное! Оно облагораживает, воспитывает человека. Тот, кто любит театр по-настоящему, всегда уносит из него запас мудрости и доброты!». Наши апашки и аташки доказали: возраст - не преграда для творчества, а время, когда накопленный жизненный опыт превращается в подлинное искусство.

Руслан ШАХАНОВ
Илийский район

ФЕСТИВАЛЬ ЖЕҢІСТЕРІ

Жақында Маңғыстау облысы, Ақтау қаласында дәстүрлі ұлттық жөнерді ұлықтауға арналған «Ұршық-2026» фестиваліне Қонаев қаласынан ұлттық өнерді дәріптеп, қазақтың салт-дәстүрі мен қолөнерін кейінгі ұрпаққа таныстырып, жастарға үлгі көрсетіп келе жатқан әжелер қатысып қайтты.

ҰРШЫҚ АЙНАЛСА, ҚОЛӨНЕР ЖАҢҒЫРАДЫ

Фестивальдың мақсаты-ұмытылып бара жатқан ұлттық қолөнерді, соның ішінде ұршық иіру өнерін қайта жаңғырту, оны жас ұрпаққа дәріптеу және насихаттауға арналды. Фестивальге Қазақстанның әр өңірінен соның ішінде Батыс Қазақстан, Ақтөбе, Қостанай, Алматы облыстарынан және Маңғыстаудың жергілікті аудандарынан көптеген қолөнер шеберлері мен әжелер және ісмер аналар жиналды. Олар өнерлерін ортаға салып, ұршық иіруден өзара сайысқа түсті. Шара барысында әжелер қауымы ұршық иірудің нағыз шеберлік сыныптарын көрсетіп, ұлттық нақыштағы бұйымдардың көрмесін ұйымдастырды. Бұл басқосу көпшіліктің басын қосқан ең жарқын мәдени оқиғалардың біріне айналды.

Қазақ халқы үшін жүннің қадірі ерекше болған. Қойдың, түйенің, ешкінің жүнін кәдеге жаратып, одан жіп иірген. Сол жіптен киім-кешек, алаша, кілем тоқып, текемет басқан. Яғни, ұршық иіру-жай ғана жіп дайындаудың тәсілі емес, халықтың күнделікті тұрмысымен біте қайнасқан кәсіп. Әженің қолындағы ұршық отбасының қажетіне жарайтын бұйымға айналатындығын қолөнер шеберлерітағы бір мәрте дәлелдеді.

«Ұршық-26» ұлттық қолөнер фестивалінде ұлттық мұраны ұлықтап, ұршық өнерінің қадір-қасиетін танытуға атсалысқандары және қазақтың дәстүрлі қолөнерінің дамуына, оның жаңа буынға насихатталуына үлес қосқандары үшін Қонаев қалалық «Асыл ана» қоғамдық бірлестігінің төрайымы Мира Сейітқазиева мен Шенгелді ауылы аналар кеңесінің төрайымы Жолдығыз Көпбайқызы Алғыс хатпен марапатталды.

- Фестивальдан алған әсерім мол. Әр аймақтан келген шеберлермен танысып, тәжірибе алмастым. Ұмыт бола бастаған тәсілдерді бір өңірдің шебері екінші өңірдің шеберінен үйреніп жатты. Қазір ұлттық қолөнерге қызығушылық артып келеді. Табиғи материалдан жасалған бұйымдарға сұраныс та жоғары. Он саусақтарынан өнер тамған шеберлерге мемлекет тарапынан қолдау көрсетіліп, гранттар бөлініп, қажетті құрал-жабдықпен қамтамасыз етілсе, өнімдерін са-туға жағдай жасалса ұлттық қолөнер қарқынды даму жолына түсер еді, - дейді бірлестік төрағасы Мира Қолхозқызы.

- Ұршық иірудің дәстүрлі тәсілдері нағыз шеберлердің қолында сақталып келе жатқанын көріп, өте тәнті болдым. Жүнді дәстүрлі әдіспен дайындау, ұршықтың өзін жасау, жіпті бұрынғы тәсілмен иіру, иірілген жіпті табиғи жолмен бояу көз алдымызда өтіп жатты. Қазақтың қолөнер мәдениетінің ғажаптығын тек көзбен көріп, қолмен ұстау керек. Ал енді осы ұршық иіру өнерін Қонаев қаласы аймағында жандандыруға әжелер мен аналар қауымы бастамашы болып, ұршық иіру үйірмелерін ашуды қолға алса, нұр үстіне нұр болар еді, - дейді қолөнер шебері Жолдығыз Көпбайқызы.

Құптарлық пікір. Қазақтың әр шаңырағында ұршық айналса-ұлттық қолөнер жаңғырады. Сонда ұршық жібі үзілмей, ұрпақ сабақтастығына жалғасады.

Назым ҚАЖАЙБАЕВА,
Қонаев қалалық «Семей ядролық сынағынан жапа шеккендер»
қоғамдық бірлестігі төрағасының орынбасары, ардагер ұстаз.

МҰРАҒАТ

ТАРИХЫ ТЕРЕН ІЛЕ

Алматы облысы мемлекеттік архивінде сақтаудағы № 13 қоры Алматы облысының кәсіподақ комитетінің тарихи құжаттарын зерделей келе Іле өзені бойында жүк тасымалы кемелерін жүргізу ісі Жетісудің Ресей империясына қараған тұсымен қатар келді. Өлкенің өткен тарихынан көп мәлімет беретін Түркістан ескери округі шығарған бас штабтың подполковнигі Д. Федоровтың 1903 жылы жарық көрген «Іле өлкесінің ескери-статистикалық сипаттамасын жасау тәжірибесінен» атты еңбегінде Іле-Балқаш кеме жүргізу ісінің тарихына қатысты маңызды мәліметтер беріледі.

Іле өзеніне ең алғашқы кеме 1854 жылы Верный бекінісі салына бастаған кезде түсірілген. Тасымал кемесі Іле бойымен Верный маңайындағы әскер мен казак қоныс аударушыларға азық-түлік жеткізу мақсатында пайдаланылған. Осылайша, Қарқаралы станицасынан Верныйға 800 пуд астықты Балқаш көлі мен Іле өзені арқылы жеткізу мақсатында желкенді кеме Бертис айлағынан шығып Илийск қалашығына дейін бірінші рет сапар шекті. Келесі 1855 жылы Алматы маңайында егіннің бітік шығуына байланысты азық-түлікті өзенмен тасымалдау қажеттілігі жойылып, кеме қараусыз қалған. Арнайы желкеннің көмегімен желдің қамшылаумен жүзген кеме Бертис айлағынан Илийск мекеніне 72 күн жүрсе, кеменің қайтар сапары 17 күнде іске асқан.

Қытайға қарайтын Құлжа өлкесін орыстар жаулап алғаннан кейін белгілі кеме жасаушы ұлты литвалық А. Козелл-Пакловский Норманн есімді су маманына 1883 жылы Сүйдін қаласына бидай жеткізу тапсырысын орындау үшін Іле өзен жолымен кеме қатынасын жүзеге асырды. Арнайы жасақталған кеме Жетісуға танымал Жаркенттік көпес Уәлиахун Юлдашевтің қаражатына жасалынды. Алайда, 800 пуд бидай жеткізуге пайдаланылып, алғашқы

сапарын орындап шыққан кемеге қайта жөндеу қажеттілігіне орай зор шығындар талап етілген соң, кеме күрделі жөндеу жасалмастан, бөлшек-теліп, сатылған. Іле өзені арнасымен Сүйдін айлағына жасалған бұл сапарға Дала генерал-губернаторлығы назар аударып, Колпаковскийдің тапсырмасымен әскери топограф Креков Ертіс бойындағы Семияр-Павлодар айлағынан Балқаш көліндегі Бертис айлағына дейінгі су жолын зерттеді. Зерттеудің түпкі мақсаты Ертіс өзені су жолын Балқаш көлі мен Іле өзені су жолына жалғау арқылы Қытай иеліктерімен қарым-қатынас мүмкіндіктерін айқындау болды. Крековтың зерттеулері су жолының бұл бағытында су мөлшерінің аздығынан дөңгелекті кеме жүргізу мүмкіндігі шектеулі екенін анықтады. Осылайша, Іле-Балқаш бойымен кеме қатынасын жолға қосу бастамалары тығырыққа тірелді.

XX ғасырдың 20-жылдарында кеңестік билік тарапынан Іле пароходтығын жасау жоспары қолға алынды.

1924 жылы тамыз айында Іле өзені бойымен кеме жүргізудің мүмкіндіктерін зерттеу мақсатында арнайы экспедиция жасақталып, жолға

шықты. Бұл экспедиция Іле өзенін Балқаш көлінен бастап, Қытаймен жалғау мүмкіндіктерін зерттеді. Экспедиция зерттеулері нәтижесінде Іле өзені жүк тасымалын атқару үшін ынғайлы әрі арзан тәсіл ретінде анықталды. 1926 жылдан бастап, Іле кеме қатынасы ұйымдастырылды. Осы жылы Іле өзеніне Түркіменстанның Чарджоу кеме жөндеу зауытында жасалған екі бұрандалы «Коммунар» және «Қазақстандық» қайықтары түсірілді.

Іле өзені бойымен кемелер қозғалысын жолға қою үшін қажетті отын көзі туралы сұрақ маңызды болды. Қазақ АКСР халық комиссарлар кеңесі комиссиясы төрағасы Ә. Әлібеков кемелер қозғалысы үшін қажетті тас көмір немесе сексеуіл қажеттілігін ескеріп, жергілікті Жеті-

су губерниялық жоспарлау бөліміне аталған отын түрлерінің қорын, оның жеткізу жолдарын анықтауды тапсырған. Кіші Халкомкөнес төрағасы, сондай-ақ, Іленің оң жағалауында Қалқан асуына таяу жерден табылған тас көмір қорының үлгілерін жіберуді тапсырады.

1926 жылдың 7 қыркүйегі 1926 жылы Жеті-

су губерниялық жоспарлау бөлімі төраға орынбасары Шебалин орман бөлімінің анықтамасы негізінде болашақ кеме қатынасы мекемесі қажеті үшін қарағай отындарын кубын 25-30 сомнан сатып алынатынын хабарлаған. Бұрыннан іске асырылып келген Таушелектен Шелек өзені арқылы Ілеге қарай ағыз мүмкіндігі нақтыланды. Губерниялық жоспарлау басқармасы Қалқан шатқалында көмір қоры бар екенін хабарлаған. 1926 жылдың жазында Ленинградтан арнайы зерттеу экспедициясымен келген Геологиялық комитет тау инженері Андрей Павлович Кириков Жетісу губерниясында Қалқан шатқалындағы тас көмір қоры бойынша зерттеу жүргізген.

1926 жылдың 04 қыркүйегінде Жетісу губерниялық орман бөлімі бұл мәселеге орай біршама ақпарат береді. Орман бөлімі Іле бойындағы тоғайларда жыл сайын сексеуіл, тораңғы және басқа да ағаш түрлерінен 30 000 түп яғни 4 500 000 пуд дайындауға болатынын көрсеткен. Отын ағаштарды дайындау пункттері Іле өзенінің тұтас бойында Қытай шекарасынан Балқаш көліне дейін созылып жатты. Орман бөлімі ағаш отын дайындау пункттерінің орналасу ретіне орай отынды жеткізу құны анықталатынын көрсетті. Бір куб отынның жеткізілу бағасы 12-20 сом аралығында болатыны, өзінің құны 4-6 сомды құрайтыны анықталды. Кеме қатынасына керек

отынды дайындау үшін жергілікті халықты олардың наукандық жұмыстардан бос кезеңі жылдың 1 қазан мен 1 сәуірі аралығында жұмылдыруға болатыны ескертілді. Мұны Жетісу губерниялық орман бөлімі меңгерушісі А. Мартаков хабарлаған.

(Жалғасы 4-бетте)

● **АУДАНДЫҚ АРДАГЕРЛЕР ҰЙЫМЫНДА**

● **АУЫЛ ӨНЕРІ**

ТЫЛ АРДАГЕРІ, ЕҢБЕК МАЙТАЛМАНЫ

(Жалғасы. Басы 2-бетте)

Алайда, ел басына күн туған күрделі кезеңде, Сталин саясатының салдарынан мал-мүлік тәркіленіп, халыққа ауыр сынақ түсті. Сол қиын шақта ата-анасы бар жиған-терген малын айдап, екі баласы Алтын мен Күмісбайды ертіп, Түрікменстан арқылы өтіп, Қарақалпақстан жеріне қоныс аударуға мәжбүр болды.

Жаңа қоныс – Қарақалпақстанның Хожелі ауданы болды. Осы өңірге келгенде Диканбайдың анасы екі құрсақ көтеріп, Диканбай мен Ақлесті дүниеге әкелді. Диканбай Хожелі ауданында 1936 жылы қазанның 10-да дүниеге келген. Осындай қиыншылық пен жоқшылықты бастан кешірген Диканбай ағамыз жастайынан еңбекке ерте араласты. Небәрі 5-6 жасынан бастап мақта теріп, жүгері жинап, масақ теріп, маңдай терімен еңбек етті. Ел басына күн туған Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы ауыр жұмыстарға белсене араласып, еңбегімен елге қызмет етті. Осылайша, тыл ардагері атанды.

Білімге деген құштарлығы да ерекше болды. 7 жасында мектеп табалдырығын аттап, оқу озаты атанды. Мектеп қабырғасында алғырлығымен, тәртіптілігімен көзге түсіп, жетінші сыныпты үздік тәмамдайды. Кейін Хожелі училищесіне оқуға түсіп, оны да абыроймен аяқтайды.

1953 жылы техникумға түсіп, дене шынықтыру (физкультура) мамандығы бойынша білім алады. Бұл салада да өз қабілеті мен еңбекқорлығын көрсетті. 1958 жылы азаматтық борышын өтеу үшін әскер қатарына алынып, 2,5 жыл әскери қызмет атқарды. Ұстаздық қызметке қажеттілігіне байланысты 6 ай бұрын елге оралды.

1961 жылға дейін мектеп-интернатта мұғалім болып еңбек етті. Жас ұрпаққа білім мен тәрбие беріп, ұстаздық жолда абыройлы қызмет атқарды.

1964 жылы өмірлік серігі Айсұлу есімді аяулы жанмен шанырақ көтерді. Бұл отбасы кейін үлкен әулетке айналып, береке мен бірліктің, татулықтың ұйытқысы болды.

1969 жылы техникумға мұғалім болып жұмысқа қабылданып, білім саласында қызметін жалғастырды. Ал 1980 жылы Шоманай аудандық райпода қойма меңгерушісі (завсклад) қызметін атқарды. Қай қызметте жүрсе де жауапкершілік пен адалдықты серік етті.

1990 жылы туған елге деген сағынышпен Қарақалпақстаннан Қазақстанға қоныс аударып, Іле ауданына тұрақтады. Сонымен қатар, Қарақалпақстандағы қандастарымыздың тарихи Отанына оралуына себепші болып, елге келуіне бағыт-бағдар берді. Мұнда да райпода қойма меңгерушісі болып еңбек етті.

1993 жылы «Самғау» автомобиль компаниясында қойма меңгерушісі қызметін атқарды. Ал 1996 жылы өзінің жеке кәсібін ашып, іскерлік жолын бастады. Кәсіпкерлік саласында табандылық танытып, әлі күнге дейін адал еңбектің үлгісін көрсетіп жатыр. 2009 жылы қасиетті қажылық сапарын атқарып, мұсылмандық парызын өтеді. Бұл да оның рухани өміріндегі маңызды белестердің бірі болды.

Бүгінде ардақты әкеміз Ұйқасұлы Диканбай мен аяулы анамыз Айсұлу үлкен әулеттің ақылшы тірегіне айналды. Олар 7 ұл мен 5 қыз тәрбиелеп өсіріп, ұрпақтарына өнегелі тәрбие мен ізгілік жолын көрсетті. Сол ұрпақтарынан тараған 45 немере мен 55 шөбере – олардың ғұмырлық еңбегі мен тәрбиесінің жемісі.

Іле ауданы, Жәпек батыр ауылында тұратын Ұйқасұлы Диканбай – еңбекпен есейген, тылда тер төккен, ұстаздық пен адалдықты ту еткен, ұрпағына өнеге болған асыл азамат. Оның өмір жолы – табандылықтың, төзімнің, еңбекқорлықтың және отансүйгіштіктің жарқын үлгісі. Осындай ардақты жанның ғұмыратты ғұмыры кейінгі ұрпаққа әрдайым үлгі болып қала бермек.

Д.ЖАМАЛБЕКОВ,

Ащыбұлақ округі ардагерлер ұйымының төрағасы

АСҚАҚТАҒАН РУХАНИ МЕРЕКЕ

«Ауылым – алтын бесігім» мәдени шарасы ұлттық өнерді ұлықтап, ауылдың рухани байлығын паш етті.

Ауылдың аты аталғанда көңіл түкпірінде сағыныш тербеліп, көкіректе әлдебір жылы сезім оянады. Өйткені ауыл балалық шақтың базары ғана емес, ұлттың ұясы, дәстүрдің дінгегі, рухани-яттың алтын тамыры. Қазақтың қанына сіңген кеңдік пен дархандық, үлкенге құрмет, кішіге ізет, өнерге іңкәрлік пен сөзге тоқтау секілді асыл қасиеттердің қайнарында да ауылдың өнегесі жатыр. Осындай ұлы құндылықтарды ұлықтап, ауыл өнерінің өрісін кеңейтуге бағытталған «Ауылым – алтын бесігім» атты мәдени шара Райымбек ауданында жоғары деңгейде өтті.

Заңғар Хантөңірінің баурайындағы қасиетті өлкенің мәдени тынысын танытқан бұл басқосу өнер мен өнегені, салт пен дәстүрді, шеберлік пен шығармашылықты бір арнаға тоғыстырды. Мәдени шара ауылдың рухани әлеуетін айшықтап қана қоймай, ұлттық мұраның бүгінгі ұрпақ үшін де бағасы биік екенін тағы бір мәрте аңғартты.

● **МҰРАҒАТ**

ТАРИХЫ ТЕРЕҢ ІЛЕ

(Жалғасы. Басы 3-бетте)

1927 жылы Іле өзенінде кеме қатынасы ашылды. Архив құжаттары Іле өзеніндегі қозғалыс (навигация) 25 наурызда ашылып, 12 қарашада жабылатынын, ал Балқаш көлінде 25 сәуірде ашылып, 27 қарашада жабылатынын көрсетеді. 1932 жылы кеме қатынасы мекемесіне көрсетілген жоспарға сай Балқаш көлінде 90 000 тонна, Іле өзенінде 15 946 тонна, жалпы бассейн бойынша 95 946 тонна жүк тасымалдау міндеттелді. Іле флотының жолаушылар та-

сымалдау мүмкіндігінің жоқтығына қарамастан, 1932 жылы Балқаш көлі, Іле өзені арқылы 5 660 адам қоныс аударушыларды қоса есептегенде жалпы саны 14 536 адам тасымалданған. Кей жылдары Іле өзеніндегі су қорының азаюына байланысты Іле-Балқаш бойымен жүк тасымалы жоспары орындалмай қалған. Іле-Балқаш су жолдарында кемелердің апатқа ұшырауы да орын алып тұрған. 1932 жылғы мәліметтерге сәйкес, 19 су апаты болып, жалпы көлемі 82284 сом шығын келген.

Су кемелерінің апатқа ұшырауының себептері қатарында олардың соқтығысуы, суасты заттарға ұрынуы, таяз арналармен жағалауға соқтығысу, кемелің тесілумен суға батуы, кемелің басқару қондырғыларының бұзылуы, салдың үзіліп, суға кетуі аталған. Осы 1932 жылы КСРО су халық комиссариаты өзен пайдалану-техникалық басқармасы бүкілодақтық кеме жасау және кеме жөндеу бірлестігіне үшін Балқаш көліне 300 индикаторлық күші бар үш пароход, 200 индикаторлық күші бар бір пароход және әрқайсысы 250 тоннаға жуық жүк көтеретін қауіпсіз жүзуге арналған қосымшаға бекітілген корпусы бар жеті булы

емес темір кемелерін жасауға келісім шарт жасасты. Іле-Балқаш өзен жолдарымен жүзетін кемелер қатарында «Ленин», «Голощекин», «Қазақстанға он жыл», «Дүнген», «Балқаш» атты кемелер болған.

Іле-Балқаш өзен жолдарына әзірленетін кемелер құрылысы келісім шартта көрсетілген мерзімнен ұзақ уақыт дайындалғанын көруге болады. 1932 жылдың 01 шілдесіне межелеген кемелер құрылысы жасалып бітуі арнайы толықтыру шартымен 1933 жылдың 01 мамырына ауыстырылды. Кемелерге кететін қаржы шығыны да нақтыланды. 200 индикаторлық күші бар жолаушылар пароходын жасауға 500 000 сом, жүк тасымалдайтын баржалардың әрқайсысын жасауға 150 000 сом, жалпы көлемі 1 миллион 555 мың сом қаржы жұмсау жоспарланды. 1932 жылы үкімет қаулысымен Балқаш көлінде жүк тасымалына арналған флот пен мыс балқыту комбинатын салу үшін көлдің Бөрілітөбе айлағында

«Балхашкемежасау» мекемесі құрылды. Бөрілітөбедегі кеме құрылысының жүргізілуі бойынша арнайы есептерде құрастыру жұмыстарының межелеген мерзімнен кешігіп жүргізілгені көрсетіледі. Кеме құрылысына қажетті материалдардың жеткізілуінде кешігу байқалған. Бөрілітөбедегі кеме құрастыру жұмысына қажетті жұмыс күшінің сырттан әкелінуі де құрылыс екіпінін баяулатты. Кеме құрастыру жұмыстарына жергілікті халық өкілдерін тарту назарға алынды. Құрылыс басқармасы есептерінде жергілікті қазандық жасаушылар Алдасүгіров, Таймасовтардың аттары аталып, бұлардан өзге от жағушы қазақ әйелдерінің жұмыс істейтіні көрсетілген. 1933 жылдың басына қарай мұнда жұмыс істеген 120 жұмыскердің 75 қазақтар болса, олардың ішінде 8 қазақ әйелдері болған.

1947 жылы Бергіс айлағы Балқаш пайдалану учаскесі болып қайта құрылып, ол дербес бөлімше мәртебесін алды. Іле-Балқаш кеме қатынасы мекемесінің кәсіподағының топтық комитеті мәжілістерінде су жолдарымен жүк тасымалы сияқты шаруашылық мәселелермен қатар, жұмысшылардың әлеуметтік-мәдени жағдайын жақ-

сарту да қарастырылды. Илийск айлағында орналасқан кеме қатынасы жұмысшыларына арналған өзеншілердің кітапхана клубының жұмысы жолға қойылды. 1957 жылдан бастап жылдар бойына партиялық кітапханамен бірге жұмыс істеген өзеншілер кітапхана клубы кәсіподақтық негізде жұмыс істейтін бөлімшесі құрылды. Балқаш-Іле кеме қатынасының жұмыскерлері арасында социалистік жарыс жолға қойылды. Өзен жолдарымен жүк тасымалын жүзеге асыру жұмыстары бойынша «Байкал», «Островский», «Витим» катерлері көзге түскен. Қаратал өзенінде «Стрежень» катері жүзген. Озық нәтижелер байқатқан жұмыскерлерге жергілікті «Қазақстанға 10 жыл» демалыс үйіне, Пятигорск, Барнаул, Түркісіб курорт-емдеу орындарына жолдама берілген. 1957 жылдың аяғында Іле Балқаш пароходтығына қарасты өзен жолдарында жалпы саны 428 кеме болған Іле-Балқаш кеме қатынасы мекемесіне қарайтын «Аяққалқан» емдеу-сауықтыру курорты жұмыс істеді. Кеме қатынасы клубында кино көрсету жолға қойылды. 1958 жылдың 03 қаңтарына қарай клубта кино көрсету жоспары 131,1% -ға орындалып, қызметкерлерге 1045 сом көлемінде сыйақы берілген. Іле-Балқаш кеме қатынасы мекемесіне қарасты өзен кемелерінде мектеп оқушылары жазғы демалыс кезінде матрос ретінде жұмыс істеген.

1959 жылдың 29 қаңтарындағы Қазақ АКСР Министрлер кеңесі қаулысына сәйкес, 01 сәуірден бастап Іле-Балқаш кеме қатынасы Одақтық өзен флотының бас басқармасына қарасты жеке пайдалану учаскесі ретінде қайта құрылды. Іле өзеніндегі пайдалану учаскесінде 800 адам жұмыс істеген. Іле өзенінің бойымен 600 шақырым аумақты қамтитын пайдалану учаскесі өзен транспортын Қытай Халық республикасымен жалғады.

Қазақстанның су қатынастарында маңызды артерия саналатын Іле-Балқаш кеме қатынасының бастауын әйгілейтін жоғарыдағы архив қорларынан алынған тарихи деректер тәуелсіз еліміздің су жолдарының өткенінің қатпарлы тарихынан сыр шертеді.

Асқар ЫДРЫС,

«Алматы облысы мемлекеттік архиві» КММ-сі қойма меңгерушісі.

Санитарлық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы хабарлайды

Үй жағдайында әзірленген консервілер қауіпі!

Азық-түлікті үйде консервілеу – бұл химиялық құрамның ең аз өзгеруімен және ең аз тұқыммен ұзақ уақыт сақтауға мүмкіндік беретін кен таралған әдіс. Консервілеуде келесі әдістер қолданылады: жоғары және төмен температураға әсер ету (зарарсыздандыру, пастерлеу, салқындату, мұзлату), сусыздандыру (кептіру), тұздау, қанттау, маринадтау және басқалар. Кейбір әдістер микроорганизмдерді жоюға және өнімнің бұзылуына ықпал ететін ферменттерді жоюға мүмкіндік береді, ал басқалары олардың дамуы мен әсерін тоқтатады.

Үй жағдайында дайындалған консервілер әсіресе саңырауқұлақ, көкөністер, сирек жағдайда жемістер ботулизммен сырқаттанудың себебі болуы мүмкін. Консервілеу кезінде көкөністерде ботулизмин қоздырғыштарымен зақымдалған топырақтың ұсақ қалдықтары қалуы мүмкін. Біраз уақыт өткен соң тығыздалып, терметикалық жабылған құтыда улы токсин бөліне бастайды. Бұндай

консервілерді жеу ботулизммен улануға әкеп соқтырады.

Консервіленген салаттың құрамындағы компоненттер неғұрлым көп болса, ол салаттың қауіптілігі де арта түседі. Консервілеу кезінде қолданылатын тұз да, сірке суы да токсиннің бөлінуіне кедергі болмайды.

Ботулизммен зақымдану сәті сырқаттың басталуына дейін 2-4 сағаттан 2-3 тәулік, немесе 2 аптаға созылуы мүмкін. Өйткені науқас адамда ботулизмнің ерекше симптомдарының болмауы да мүмкін. Науқас адамда кәдімгі тамақтан уланғанда болатын іш ауруы, іш өту, құсу белгілері пайда болады. Бұл жағдайда қандай өнімнен болды деген күдік туады. Егер де сіз алдыңғы күнгі консерві (үйде дайындалған), тұздалған (қақтап) балық немесе қыртыс май жесеніз онда дереу «Жедел жәрдем» шақыртып, дәрігерге қаралу қажет, сонымен қатар қандай тағамдарды тұтынганыңызды нақты жеткізу қажет.

Бұл қауіпті инфекцияның алдын алу үшін үй жағдайында консервілеу барысында, сондай-ақ жеміс-жидектерді тұтынуға тазалық пен тұтыну ережелерін сақтау маңызды. Санитарлық тазалықты ұстану, тамақ өнімдерін консервілеуде технологиялық процесті қатаң қадағалау, консервіленген өнімдерді жылы, ыстық орындарда сақтамау. Сауда объектілерінен үй жағдайында дайындалған консервіленген саңырауқұлақ, көкөніс, салат, ет, балық өнімдерін сатып алмау қажет.

Ауруханаішілік инфекцияның алдын алу

Ауруханаішілік инфекциялардың алдын алу – халықтың денсаулығын қорғау және медициналық көмектің сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз етудің маңызды бағыттарының бірі.

Ауруханаішілік инфекциялар медициналық көмек көрсету барысында немесе медициналық ұйымда болу кезінде жұғуы мүмкін. Олардың алдын алу үшін медициналық ұйымдарда санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды қатаң сақтау, инфекциялық бақылауды жүйелі жүргізу және медицина қызметкерлерінің жауапкершілігін арттыру қажет.

Инфекциялардың таралуын болдырмаудың негізгі шараларына қол гигиенасын сақтау, медициналық құралдарды сапалы залалсыздандыру және дезинфекциялау, үй-жайларды уақтылы тазалау, ме-

дициналық қалдықтарды дұрыс жинау және жою жатады. Сонымен қатар медицина қызметкерлері жеке қорғаныш құралдарын дұрыс пайдаланып, инфекциялық қауіпсіздік қағидаларын күнделікті жұмыста сақтауы тиіс.

Медициналық ұйымдарда инфекциялық бақылау шараларын тиімді ұйымдастыру, қызметкерлерді тұрақты оқыту және санитариялық-эпидемиологиялық талаптардың орындалуын бақылау ауруханаішілік инфекциялардың туындау қаупін төмендетуге мүмкіндік береді.

Ауруханаішілік инфекцияның алдын алу – тек медицина қызметкерлерінің ғана емес, әрбір адамның денсаулығына жауапкершілікпен қарауынан басталады. Осы бағыттағы жұмыстарды жүйелі жүргізу арқылы медициналық көмектің қауіпсіздігін арттырып, халықтың денсаулығын қорғауға үлес қосамыз.

Н. МЕДЕТОВ,

«Қонаев қаласының санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының бастығы»